

BORBÁTH ERIKA

A felnőttkori tanulás köszöntése

A felnőttek tanulását komolyan vevő nyugat-európai országokban több évtizede megünneplik a tudás megszerzését, a felnőtt tanulót, aki saját erőfeszítéséből és ismeretvágyától, érdeklődésétől, érdekétől hajtva új és új ismeretre, tudásra tesz szert. Feltehető a kérdés, miért kell ünnepelni azt, ami természetes? Az ünnep valójában megállás, visszapillantás az elmúlt történésekre, de ugyanannyira erőgyűjtés is az elkövetkező vesződséges hétköznapiakra. A tanulás folyamata az öröm mellett kemény munkát, rendszerességet, sokszor lemondást is igényel. A felnőtt, akinek családja, munkahelye van (vagy nincs) rohan, hogy teljesítse a mindennapok kötelezettségeit, sokszor vállalja a jobb érvényesülés miatt, vagy egyszerűen a kíváncsiságtól hajtva, hogy rendszeresen tanul.

De mi is a tanulás? A kérdés azért fontos, mert a tanulást számos esetben azonosítjuk az iskolai rendszerben elsajátítható tudással. Emellett azonban tudjuk, hogy ismeretekre, ma népszerű fogalommal élve kompetenciákra nem csak az iskolapadban tehetünk szert. Ezt a már említett nyugat-európai országok régen felismerték, s napi gyakorlattá tették. Az egész életen át tartó tanulás programja éppen ezt a paradigmaváltást fogalmazza meg. Tehát az ember az iskolai rendszerben, s az iskolai rendszeren kívül is tanul. Formális keretekben, informális vagy nonformális módon, a munkahelyén, a kulturális közösségekben, a családban, a szomszédságban, gyakorlatilag azt mondhatjuk, hogy minden élethelyzetben.

Az iskolai és az iskolai rendszeren kívüli felnőttkori tanulás fontosságát az Európai Unió is számtalan dokumentumában kiemelte, a társadalom, a gazdaság fejlődését meghatározó feladatnak tekinti. Nálunk, Magyarországon az iskolai rendszerű, a bizonyítvány, a végzettséget adó képzések szervezése szerteágazó. Ugyanakkor mind a döntéshozók, mind a szakemberek retorikai fordulatokban elismerik és szükségesnek tartják az informális és a nonformális tanulást, a gyakorlatban azonban nem igazán tudnak mit kezdeni a feladattal.

A tanulás ünnepe azokban az országokban, ahol ez megrendezésre kerül (pl.: Anglia, Németország, az észak-európai országok stb.) a tanulás teljességét

hirdeti. A felnőtt tanulót ünneplik közösen a döntéshozók, az oktatásszervezők és az oktatók.

Magyarországon kisebb megszakítással 2002 óta kerül megrendezésre „A művelődés hete, a tanulás ünnepe” rendezvénysorozat. A szervezők¹ (Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus (MMIKL), Magyar Népfőiskolai Társaság (MNT), Magyar Pedagógiai Társaság (MPT), MPT Andragógiai Albizottság, Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (TIT)) szándéka az összefogást, az együttműködést, az egyes tanulási folyamatok egymásra épülését, egymást kiegészítő lehetőségét bemutatni, középpontba állítva a tanuló felnőttet. Szeretnénk a felnőttkori tanulást népszerűsíteni, olyan alkalmakat, amelyek a tanulási mozgalmakat erősítik, hogy kedvet és értelmet adhassunk azoknak, akik csak ezután – lehet, hogy a rendezvények hatására – „kapnak indítást” az ismereteik felfrissítéséhez.

Évente meghirdettünk a felnőtt tanulók részére pályázatokat, amelyekben biztattuk őket, hogy fogalmazzák meg a tanulás nehézségeit, örömeit, lemondásaikat és a környezetük válaszát a tanulás „közterhére”. 2008-ban a MMIKL Szín c. folyóiratának tematikus számában jelentek meg a „vallomások” részletei.

2009-ben „Tanulni érdemes?!” és a „Kitűnőre vizsgáztunk!?” témakörökben hirdettünk meg pályázati felhívást. Közösen örültünk a jelentős számban beérkezett pályaműveknek. A „Felnőtt Tanulók Hete” záróünnepségén, ünnepélyes keretek között került sor a díjak átadására. Megható volt látni a felnőttek és családtagjaik, munkatársaik emelkedettségét és elégedettségét a megélt teljesítményért, az együttes sikerekért.

A pályamunkák vallanak a család segítő szerepéről, a családtagok lemondásáról, a megszokott életvitelük átalakulásáról, de a közös örömről, hogy nekik is részük volt a tanuló felnőtt eredményében. Rendkívül szemléletes, ha tanuló felnőtt és a családtagja is megfogalmazza „élményeit”. Egészen más problémafelvetésekre, élethelyzetekre emlékeznek, de a végeredmény ugyanaz: „KÖZÖSEN ÉRTÜK EL AZ EREDMÉNYT, KÖZÖSEN SZEREZTÜNK TAPASZTALATOT” együttműködésből, megértésből, a problémák megoldásából. Ez a siker ugyanakkor a családtagoknak példa értékű és követendő is. A dolgozatokban olvasható, hogy a gyerekkori tanulási kudarcokat milyen nehéz leküzdeni és a felnőtt tapasztalata, a környezetének elismerése hogyan segíti át a nehéz helyzeteken.

¹Itt most csak a lábjegyzeti megjegyzés, s nem szánom ünneprontásnak, hogy a felnőttképzésért felelős döntéshozók nálunk még nem tekintik feladatuknak a rendezvény támogatását.

Köszönet a Valóság² Szerkesztőségének és a laptulajdonos Tudományos Ismeretterjesztő Társulatnak, hogy különszámban megjelenteti az írásokat. Így nyilvánosságot kapnak az eredmények. Az utóbbi években eluralkodó rossz hangulat, panaszkodás mellett olvashatjuk a pozitív élményeket és a befektetett munkát visszaigazoló sikereket. Úgy vélem, hogy az igazi ajándék mindannyiunk számára, hogy reményt és megerősítést ad, hogy a tanulásnak egyéni és közösségi értékei vannak, hogy a tanulás hozzásegít bennünket az életünk nehéz helyzeteiben a megoldáshoz. Erre a biztatásra mindannyiunknak szükségünk van!

²A pályázatok a Valóság 2010 januárjában megjelenő különszámában olvashatók.